

Дім для Зосима

Пора суховіїв відступала, тому ранок був уже майже холодним і вологим. Часу на те, щоб зібратися в дорогу, залишалося все менше. Відчуття навислого поспіху приємно бадьорило. Навіть тішило, наче наближення часу вечері у лікарняній палаті. Раніше Зосим завжди спізнювався, а тепер треба було б добряче постаратися організувати щось таке, куди можна було б запізнитися. Безмежний океан часу, безнадійний і безжальний. І от раптом – пташка з недосяжного оку, але близького берега. Ідея, яку він сам собі пообіцяв прийняти за аксіому, і не губитися в пошуках причин і смислів. Він вирушить одразу, як встановиться сприятлива погода. Така, яка стане його прикриттям і підтримкою, безпристрасним супутником.

Щоправда, ще одним хистким компаньйоном мав стати йому Кіт. Вони отак жили удвох – малий мисливець цінував нічний прихисток, який давали йому задарма, хіба що за обіцянку нищити заблукалих мишей. А чоловік мав кому зазирнути в очі, коли шукав підтримки у запеклих дискусіях, що частенько розгорталися в його думках. І на більше він не сподівався. Тому й назвав kota Котом – адже це не зобов'язувало тварину зберігати вірність прописці, колір шерсті чи навіть стать. Мисливець іноді йшов від нього, навіть надовго, але зазвичай повертався, звично вмощувався під вечір на краєчку ліжка і примружував очі – так само, як і раніше, хоча міг мати вже зовсім інакший вигляд.

Клопоти чоловіка складалися із давніх, а нині невинувато втрачених у повсюдному хаосі, ритуалів. По пробудженню слід було неодмінно умити обличчя. На одного води витрачалося не багато (Кіт для вмивання води не потребував), тож зазвичай вистачало зібраного ввечері у симпатичний, але завбачливо не начищений алюмінієвий садовий рукомийник. Якби раптом спокуситися бажанню

повернути цій дуже практичній речі її первісний сріблястий вигляд, то можна було б накликати біду. У це Зосим вірив беззаперечно. Хто зна, в чиє око втрапить відбитий від такої поверхні відблиск. Тепер прикликати таким чином рятувальників було марною надією – вовки були більш співчутливі одне до одного, ніж вцілілі в останніх колотнечах люди.

З тією ж метою – не приваблювати чужих очей – чоловік ретельно оздобив своє житло панцирем зі ржавих металевих щитків. Колір конструкції вийшов дуже цікавий, чимось навіть нагадував поруділий осінній листяний ліс. Вже не можна було й вгадати, якої барви був цей моторизований житловий будинок, який він знайшов під час свого безцільного мандрування покинутими замиськими поселеннями. Тоді вагався, чи варто пов'язувати себе з такою купою брухту, чи забезпечить ця бляшанка йому омріяну безпеку і комфорт подалі від тих місць, де тинялися такі ж як і він здичавілі покидьки знищеного суспільства. Переконливим аргументом став повний бак автокемпінгу. Напевне, заправили його власники в солодкому очікуванні туристичних пригод, але так і не скористалися автівкою. Ні за призначенням, ні як рятівним засобом. Напевне, загинули десь, чи осіли далеко, так що вже не могли ніяк потішитися своїм добрим майном. Зате йому воно стало в нагоді. Була та хата на колесах здається білою, тому він одразу обплутав її зеленою садовою сіткою від сонця. А пізніше, латка за латкою, примонтував знайдене там-сям залізо, що зробило із автомобіля печерного дракона зі скарбами у своїй утробі. З тієї ж садиби він забрав свої перші вагомні набутки – інструмент, ємності для зберігання, туристичне спорядження для готування їжі, та ще чимало іншого. Це ж не рюкзак за плечима – вантаж в авто до землі не притискає. Пального вистачило на перший марш – за кілька кілометрів від покинутого замиського поселення припаркувався в тіні

укріпленого сосновим лісом піщаного покрученого горба. Так заклав одну зі своїх літніх стоянок. Звідти можна було пішки ходити на пошуки провіанту – рослин, води, покинутих речей. Набрати і повертатися на базу. Додому. Наявність такого хай і дуже далекого від ідеалу дому неабияк заспокоювало. Від небажаного сусідства можна було втекти разом із ним. Перебратися до багатших земель. А дім, надійно сховавшись у прихистку лісу, зберігав здобуте, вітав господаря, беріг і диктував календар нового життя.

Умови для сніданку важливо було приготувати також із вечора, як і запаси води. А зранку маленьке бездимне вогнище швидко гріло напій і смажило чималеньку сковорідку із зерновими млинцями і залежно від сезону – яйцем дикого птаха, м'ясом чи солониною. Голод наполегливо вчив його не тонути у жалощах, думати тільки про важливе. Теплий сніданок був першою нагородою дня. Опісля будинок стояв у схованці, а Зось ішов у мандри. За світла він майже ніколи не нидів усередині. Насправді, будиночок ставав тісним і задушливим, коли надто довго залишатися в ньому. А так можна було сісти десь на осонні, чи над річкою, а найбільш любо – над просторим лугом, що хвилями із трав заходився від вітру, і планувати. Спочатку пропонувати самому собі, а потім критикувати задумане, погоджуючись чи відкидаючи чергову ідею.

В дорозі чи медитаціях доходив він до часу, коли починав сумувати за домом. От приходила думка –» Краще було б зараз зайти в дім». Це був сигнал, що внутрішня батарея потребує підзарядки. Тож діставав за-за пазухи залишки сніданку, підкріплявся, а тоді брався за справу дня. Такі справи зазвичай були сплановані, по одній на кожен день, і були вони нічим іншим, як потребою заповнювати будинок речами і запасами, для себе і власне для дому. Ну і заодно для Кота. Але Кіт, як йому й належало, залишався

вільним від речей і запасів, не сів і не ткав, а тільки стримано радів тому, що приносив йому новий день.

Зовсім не так було Зосиму. Людині ж бо жити у невідомості нестерпно. Напевно, саме невідомість і невизначеність були найбільш нестерпними обставинами нового світу. Ні холод, ні голод, ні загроза жорстокої смерті не пригнічували так, як абсолютна відсутність відповіді на запитання – коли це все закінчиться і чим.

Тихим берегом у цих стражданнях став Зосиму саме дім. Він був бажаним пунктом призначення. Кожна дорога, що починалася від нього, біля нього і завершувалася. Це теж була щоденна і дуже приємна нагорода.

І от тепер настала чергова віха домового календаря – зимувати авто слід було поставити у більш надійному місці, ніж підгірок літнього соснового лісу. Запаси провіанту в околицях закінчувалося, та й дощі зі снігами могли тут стати для них усіх катастрофою. Тож уже вчетверте він збирався в дорогу разом зі своїм домом за плечима, на піврічну стоянку до підніжжя лиш де-не-де порослого деревами кам'яного плоскогір'я. Там не було ягід і ближніх покинутих поселень, зате можна було тренуватися в мисливстві. Знань про цю справу у нього було мало, тому назвати те діло полюванням було б напевно смішно. Але будинок диктував – на день треба було з нього кудись ходити. І тому чоловік не сперечаючись йшов, вигадував заняття, тримав тіло, наче єдину доступну зброю під час військового протистояння, завжди в силі.

Їхати належало старим шляхом, покриття було міцним і рівним, навіть кілька кишень траплялося обабіч у придорожніх насадженнях, щоб у разі несправності застоялого авто притолочити його у схованку. Сам він той шлях пройшов з оглядинами зо два тижні тому. Єдиною проблемою у запланованому могла стати річка. Власне, довгий відкритий автоміст через неї, який добре проглядався

здалека. Десь на північ від цього моста було колись велике місто. Вершини хмарочосів досі виднілися на горизонті. За дві години пішки можна було дістатися його околиць і тамтешніх теперішніх жителів. А отже й вони, побачивши на мосту його дракона, навіть пішки за дві години могли б його наздогнати. Чомусь він був переконаний, що вони неодмінно захочуть зазирнути у нутрощі його дому. І що навіть обороняючи дім від варварів він не зуміє його врятувати. Впевненість ця росла із похмурого власного досвіду, здобуваючи який він став свого часу диким відлюдником, сталкером, добровільним вигнанцем нової доби.

Переїжджати міст найбезпечніше було у сутінкову пору. Годинника він не мав, проте знайшов інші, більш-менш надійні часові вказівники. Так, про наближення темряви попереджали ворони. Міста, а точніше міські звалища, ще досі годували їх удень, проте ночувати птаство воліло на безпечній відстані від голодних людей. Вони пролітали обабіч теперішньої його стоянки за хвилин 15 до встановлення темряви. Такі дрібні відрізки часу міряв читанням, здавна пам'ятав свою швидкість. Зазвичай перед тим також починало сонце світити прямо в очі, так наче визирало з-під високого столу. Саме в цей час він вирушить у дорогу. Доїде до останньої кишеньки перед мостом і чекатиме там на ворон. У сутінках безпечно перетне річку і ранньої ночі вже прибуде до місця призначення. Про нічліг турбуватися не треба було – його він привезе із собою.

В таких роздумах сьогодні він блукав околицею закинутого заміського поселення. З живого тут можна було найчастіше зустріти зайців – вони тепер були геть безпечні, вже кілька їхніх поколінь не бачили людей, не чули гамору людського житла. Тому й серед білого дня спокійно сиділи на залишках старих садів, смакуючи здичавілими врожаями. Проте, людині тут теж можна було стати частиною харчового ланцюга, і аж ніяк не верхівкою. Вогнепальної

зброї він не мав. Завжди носив ножа в заплічнику, більше з господарських потреб. Але мав і палицю – з дивного легкого металу, що не раз підтверджував свою міцність, підважуючи зачинені двері і розколюючи міцні скриньки, які ніяк не хотіли відкривати свої секрети. За роки поневірянь рука стала міцною, ноги витривалими, а спина впевнено тримала здобуте за день, навіть коли то був повнісінький 40-літровий туристичний рюкзак.

Тепер торба на плечах була пуста і підкручена ремінцями нагадувала давній шкільний ранець. Він не мав наміру сьогодні нічого знаходити. Скоріше оглядав те, що вважав своїми маєтностями. «Не повернуся сюди по весні. Набридло, – говорив він подумки сам собі. – Пошукаю іншу місцевість. Рушу до моря. Знайду дорогою щось вартісне. Книжки, чи може навіть грамофон. Або сонячну батарею. Буде моєму дракону апгрейд.» Тиша всередині впала десь на дно грудини і почала тиснути. Він знав, що довго його внутрішній голос не промовчить. «Ну, звісно, знайдеш, – насмішувато і зверхньо відповідав він, наче його запитали. – Або тебе знайдуть. І настановлять таки, як слід жити. Повернуть до світу, будеш приносити користь іншим, матимеш спілкування. З іншими. З тим, хто приймає зміни, а не тікає від них.» На таке зауваження хотілося відповісти саме тією палицею, яку носив у руці. Але бити було нікого, і ні за що. «По твоєму, страх керує мною? – сердито кинув подумки самому собі». «А то ні, – не довелося довго чекати відповіді. – Та не шалій, – додав одразу поблажливо. – Він усіма керує. Тільки боїмося ми різних речей.»

Десь на задвірках думок вильнув хвостом його страх. Гидкий він був, що й сам себе соромився. Тому його легко було прогнати. Варто лише було згадати про дім, про всі ті принади, що приносив він у життя чоловіка. І страх тікав. Вітер легко і весело котив стежкою сухий пісок. Стежка не заросла, хоча топтав її мабуть тільки він. Стежка вела його.

Сонце плескало по-дружньому засмагле плече. Повітря було теплим і лагідним, як і належало йому післяобідньої пори.

Він поїде завтра. Не губитиметься більше в думках. Поїздка буде надійною справою, справжньою, не вигаданою заради забави. Останній достотний обід на літній стоянці зготував поспіхом, але споживав повільно. До обіду долучився Кіт. Сидів на теплому камені розтрісканому і змальованому вигадливим моховим узором. Малий звір брав з рук шматочки, відібрані для нього, і жував ледь прихиляючи донизу голову. Ковтав смачно, наче йому страва смакувала більше ніж чоловікові. Якби не данина звичаю останнього обіду, він мабуть би й зовсім облишив застілля. Але що був звичай – то все належало зробити правильно. А потому подбав наперед про сяку-таку вечерю, що вони з котом зазвичай споживали на ніч, і приліг на осонні на такому ж вимереженому мохом камені. Рука вільно звисала, а потім почала виводити на піску список. Зроблено, узято, захищено в надійному місці. Лишилося хіба набрати води на ранок, і справам буде кінець.

«Для чого це все? – раптом знову взявся за своє міражний голос – Кому є діло до того, чи переживеш ти зиму? Сам ти скоро минеш, як та зима – і сліду не лишиться, і згадувати буде нікому».

Не відповів. Але й не зайшовся тугою за втраченим.

Ніч минула на диво швидко. Уві сні він споглядав тихе пшеничне поле. Тяжкі колоски майже не рухалися під натиском вітру. Вони чекали, спокійно і розмірено, свого часу. Сонячний промінь прошив шибку і сполохав сон. Літнє сонце завжди вчасно пробуджувало його у такий спосіб. «Сьогодні буде хороший день, – привітав він сам себе. – До ночі дім буде у безпеці. А разом з ним і ми.» Кіт ствердно примружив очі, позіхнув, легко прищуливши вуха назад.

Після всього, що належало зробити, настав час прогулянки. Далеко йти не хотілося. Там, де він стане на зиму, сонця буде мало. Більше затінок, який у холодну пору закриватиме від вітру. Але тепер, коли ще осінній золотий час попереду, трохи було шкода залишати тутешні сонячні локації. Тож він грівся на сонці увесь день. До полудня палиця стала гарячою, тож пересунув її у затінок. А тоді розімлів і задрімав сам, скориставшись ранцем як подушкою. Прокинувся із думкою, що марнує час. За положенням сонця вже треба було йти до дому.

Останні пакування зробив швидко і легко. Десь у спині млостило від очікування. Став прогрівати двигуна. Звук був надто чужим для тутешнього устрою. Дракон, попередньо позбавлений деяких маскувальних елементів, які б заважали руху, тяжко пихкаючи добрався до дороги. На асфальті він почувався природніше, і пішов рівніше. Запримічені раніше кишені обабіч шляху не знадобилися. Став у останній, найближчій до мосту, саме вчасно. Чекати майже не доведеться. Перші розвідниці воронячої зграї вже показалися на обрії. Зараз небо стемніє від їхніх полчищ, раптово і гучно, і так само раптово очиститься. Відкриє йому шлях. Міст чекав, такий, яким він його пам'ятав. Довгий, пустий, сірий. Другий бік проглядався добре. Там відразу ж від берега росли кущі верболозу. Лежав у приямку іржавий скелет легковика. Тяжів ягодами чималий кущ (він пригадав – терновий). Очі знайомо пройшлися по цьому натюрморту і за щось зачепилися. Щось темне горбилося на самому перешийку за мостом.

Він найперше розлютився. Ну навіщо воно там лежить? Хто міг порушити цим підкидьком картину, якій уже стільки років нічого не бракувало? Навіщо приносити щось сюди, так далеко від усього людського? Ні, він не зупинятиметься через цю дурницю. Потім, коли стане на постій, може й

повернеться дослідити той мішок. Повернеться, щоб зіпхнути його у воду, викинути те сміття геть із картини.

Сутінки насувалися на водне плесо. Те ставало чорним, не відбивало вже тьмяних відблисків заобрійного сонця. Не відриваючи погляду від прибульця, Зосим спрямував дракона на міст. Двигун шумів, досить натурально, але качкам при березі це таки не подобалося, вони кинулися навіть водою. Їхні побратими з сусіднього берега теж підняли гвалт. І на цей качиний рейвах відреагував той темний мішок-прибулець. Ворухнувся, ніби має намір перевернутися, але скотився на місце. Він був уже майже поруч, коли побачив, що поміж темного обладунку відсвічує білим рука людини.

Цього разу машина була швидшою від думок, і доки вагався, що має вчинити, уже проминув зустрільця. Дорога вела трохи вгору, треба було змінити передачу або зупинитися.

«Не буде нічого доброго в тому, що я там побачу зблизька, – проказав собі подумки наполегливо, намагаючись не відволікатися від шляху. – Немає причин втручатися.» «Ага, – відразу ж злорадно затаракотів його голос у голові. – Це ж не у твоєму даремно береженому світі потребуючим у дорозі не відмовляють. Це ж не ти просто чиниш так, як треба для виживання, як роблять тепер у містах, як диктують тобі інстинкти. Тікай, рятуй себе...»

Автівка все їхала і їхала раніше наміченим шляхом. До зловісної невідомості пекучого обов'язку було все далі, а до безпечної стоянки – все ближче. Рівновага відновлювалася, та дихати легше не ставало. Він їхав без світла, проте добре орієнтувався у темряві. Від мосту до стоянки їхати було мабуть хвилин зо двадцять. Прикинув, що пішки цю відстань він здолав би за три години. Новий план не мав на меті ще нічого конкретного. Але спершу він подбає про свій дім. Бо без дому майбутнього у нього нема. Якщо втратить

його, то стане таким же покидьком на узбіччі, якого побачив біля мосту.

Машина зайшла на старе місце, як у власний гараж. Була це широка відкрита з одного боку нориця у скелястому навісі. Під'їзд до цього місця умовною дорогою петляв поміж старих дерев, з якими не витримував конкуренції жоден підлісок, тільки біля самого каменя на майже вертикальній поверхні дивовижно прип'ялися кущі. Навесні він прорідив ті, що заважали, та літо додало гущавини. Взимку ця борідка затримуватиме сніг. А зараз створювала відчуття, ніби стінну шафу закрили від очей тонкими шторами.

Розпаковувати привезене не став. Відчинив двері у фургон, запропонував оглянути стоянку Котові. Той принохувався, але за поріг іти не поспішав – ніч у лісі навіть для малого звіра не була нічим приваблива.

Зосим швидко знайшов ті кілька речей, які могли б знадобитися йому за можливих сценаріїв. Саперна лопата і ніж, імпровізована автомобільна аптечка, фляга з водою, мотузка, топірець, чималий шмат тонкого брезенту, скручений компактно, фольгова ковдра.

«Дурнуватий із тебе рятувальник виходить, – нарешті знову наважився на дискусію його насмішкуватий внутрішній голос. – Що саме ти збираєшся зробити? Влаштувати пікнік, потеревенити про життя-буття?». Відповідати було марно, бо відповідей тих він не знав. Не міг сформулювати навіть подумки. Ніч була сприятливо чорна, і справитися із тим, не знаючи із чим, треба було до настання дня.

Двері до фургона зачинив, залишив тільки шпарину в боковому вікні, якою привчив користуватися Кота. «Якщо не повернуся, дім залишиться Котові прихистком на зиму.» Думка ця була такою заспокійливою, що нарешті вдалося

йому вдихнути на повні груди. Підхопив палицю, закріпив вантаж і підтюпцем поспішив назад до мосту.

Часу на роздуми і планування було чимало. Але змусити себе думати про ті варіанти, де треба буде скористатися лопатою чи хоча б палицею, він ніяк не міг. Думки розсипалися під шум дихання, тіло робилося тяжким. Тоді він починав згадувати способи, які знав проти кровотечі, інфекції, бачені колись давно телепередачі про створення носилок для пораненого із гілля. І від таких роздумів сили додавалося, ноги знову переходили на біг.

На горбку, звідки починався спуск до мосту, довелося зупинитися. Різко, з-за придорожніх кущів на далекому горизонті розтеклася картина нічного міста. Воно було однозначно більш живим від того, до кого поспішав. Відколи мав дім, ночами він ніде не тинявся. Тому побачене було відкриттям – попри пізню пору над залишками цивілізації стояла заграва, рудого і жовтого відтінків. Диму в повітрі не відчувалося, проте й вітер був не зустрічним. Вниз до води він пішов поволі, вирівнюючи дихання і не відводячи очей від освітленого горизонту. Тому до місця призначення підійшов самому собі несподівано.

Режим дослідника увімкнувся інстинктивно. Світла він не мав, спеціально уникав його. Проте очі звикли і пристосувалися цілком достатньо. Тіло над берегом лежало нерухомо. Здавалося, так само, як лишав його. Слідів дихання навіть із близької відстані помітити не вдавалося. Можна було б гукнути, але він ніяк не міг згадати, як змусити свій голос звучати назовні. Ледь порухав губами і облишив цю думку. Повернувся так, щоб знайти побачену раніше руку. Була вона білою і тонкою. Обравши вдалу позицію, де мала би бути сліпа зона для можливої атаки, він повільно протягнув пальці. Його долоня була значно темнішою і більшою чи не вдвічі. Доторк заспокоїв – шкіра, хоча й прохолодна, не мала того дивовижно

випромінюючого холоду мертвої плоті. Рука м'яка, і від другого легкого торкання зсунулася донизу.

Він відгорнув брудні шати, що закривали тіло там, де мало би бути обличчя. Очі, заплющені, трохи закривало непевного кольору волосся. Йому чогось закортіло прибрати те волосся. Доторкнувшись, зрозумів, що з одного боку воно злипалося від чогось зовсім іншого, ніж брак санітарії. Пошкодував, що не взяв запальнички. Тоді б напевно дослідив – бруд чи кров. Тіло не рухалося, але було живим. Знайшов на тонкій шиї ниточку пульсу. Повернув і розправив кінцівки. Тільки тепер зрозумів, що перед ним людина. Жінка. Лежить собі, і зовсім не посягає на його марно зберіганий світ. Не вчиняє жодних дій. Мовляв, твій хід.

І він почав діяти. Так, як вчинив би колись, коли би знайшов поранену жінку обабіч дороги у відлюдній далечині. Вирубав дві міцні гілляки, спорудив із них сани. Закріпив на них кокон із загорнутої в покривала пораненої. Рана вже не кривавила, запеклася, тож у темряві вирішив нічого не чіпати. Підхопив деревину і потягнув.

В дорозі раз за разом думки поверталися до того, що зупинитися треба було відразу, як побачив знайду. Машиною він би завершив цю мандрівку за кілька хвилин. А коли став тягловою силою сам – дорога здавалася безкінечною. Кілька разів зупинявся, щоб перевірити стан ношей. І поранену. Вона ні на що не реагувала. Але дихала, і очі мала заплющені. Тож він поки що був не гробарем, а рятівником. З цього надихався на нові зусилля, напружував і розслабляв м'язи, щоб при звичаїтися. І, на диво, саме перед світанком, коли вже лишалися сили тільки робити кроки, попереду вигулькнув саме той з'їзд з дороги. Зосим зробив ще кілька зусиль, щоб дістатися достатньо порослої підліском гущавини обабіч дороги. Попри бажання впасти

там на місці, обережно поклав ноші і повільно приземлився поряд, сперся спиною об поросле мохом дерево.

Ще ніколи раніше не приносив він додому подібних артефактів. Ніч без сну мала би його змучити, проте відчував дивний азарт. Начебто вів дівчину знайомитися з батьками. Але все було не тим, чим він міг його побачити. А чим було – назвати він не вмів. І те йому дуже дошкуляло. Бо всі роки мандрів він намагався відтворити колись знане, утрачене буття, з його нереалістичними на сьогоднішню пору цілями. Тепер на хвойному ложі він приволік собі щось незнане, таке, якому не було належної полиці ані в його домі, ані в голові.

«Ранок, – сказав він собі. – Час братися до справ. Зроби для неї те, що можеш і вмієш – не шукай те, чого не знаєш. Справді потрібне або прийде саме, або не знайдеться зовсім.» Відповідати цій думці він не мав сил. Тому повернувся до ношей і з облегшеним серцем дотягнув гостю до свого порогу.

Відтоді кілька днів він робив для неї те, що вмів. Умивав, поїв по краплинці, сяк так намагаючись залишатися в межах знаної пристойності переодягнув у свій одяг, який виявився на жінку завеликим. Тож підкачав манжети, перетягнув поясом. Лежала вона на його ліжку, а Кіт поперемінно грів їй боки. Самому довелося тулитися на ніч на кріслі. Вдень далеко не відходив – рихтувався до зими на подвір'ї. Сушив провізію, ладнав теплий одяг і прислухався.

Вона прокинулася за чотири дні. Він заносив у дім корзину і побачивши її погляд на собі. Не зумів більше ступити кроку.

Порух губ був кволим, проте розуміти слів було не так і важливо – обличчя жінка мала спокійне, дивилася на нього пильно і зацікавлено. З-за спини чоловіка їй виднівся ліс і широка смужка неба угорі.

– Раніше у мене не було вікна, – нарешті спромоглася вона кволо промовити. – Я така рада, що бачу все це...

Очі її заплющилися втомлено. Зосим зойкнув, наче став на порозі ще однієї втрати. Але дарма. Жінка знову подивилася ясно.

Під силою цього погляду він марно намагався згадати, як користуватися власними губами і язиком. Якби згадав, то сказав би їй, що звать його Зосем, і що він не завдасть їй шкоди. Натомість знову заговорила вона:

– Я Велеса. Леска. І справді дуже рада....

Тіло її швидко відходило від травми. А серцем вона одразу наче воскресла. Ходила за ним, по-дитячому щиро дивувалася світові навколо. В місті, де вона провела свідоме життя, тинятися було небезпечно, а житла нагадували темні первісні печери. Власне, там було небезпечно робити все, що було їй до душі. Гуляти, балакати, обирати на свій смак. Тож опритомнівши серед лісу, вона потрапила наче до Едему. Всі обмеження з неї впали, а була безмежна п»янка свобода, хоча й досі ходила вона за звичкою поблизу іншої людини.

Зосиму іноді здавалося, що то втілюється його внутрішній голос. Набув реальних форм, подобрішав, і тепер замість зловтішатися, пливе навколо музикою. Все було у Велесі новим, незвичним. Так наче ніколи не відчував він когось справді поблизу. Все тішило і сповнювало світлом. Лише тепер він зміг осягнути темряву, що панувала в самому серці його дому. Темряву, в яку він ховав себе і світ примарного минулого.

Вона знову навчила його говорити. І відчувати. І планувати – щось нове, поєднане з приємним безпечним очікуванням невідомості. Адже певність його тепер була вдома, він був насправді – вдома.

Розчинившись у розмовах і теплих поглядах вони увійшли в зиму. Небезпеки світу змаліли, бо тепер він

неодмінно мав би вийти переможцем з будь-якої ситуації. Відчував у собі силу і правдиву потребу. Це була свобода для двох, новий дивовижний початок, шлях, на якому усе було можливим.